ECLI:LV:AT:2026:0120.A420233323.12.L

Lieta Nr. A420233323, SKA-267/2026

Administratīvo lietu departaments

Latvijas Republikas Senāts

RĪCĪBAS SĒDES LĒMUMS

Rīgā 2026.gada 20.janvārī

[1] Senātā saņemta pieteicējas /Persona A/ kasācijas sūdzība par Administratīvās apgabaltiesas 2025.gada 10.jūlija spriedumu, ar kuru noraidīts pieteicējas pieteikums par Ministru kabineta 2023.gada 21.septembra rīkojuma Nr. 604 „Par atteikumu nodot privatizācijai apbūvētu zemesgabalu /Adrese A/" atzīšanu par prettiesisku un labvēlīga administratīvā akta izdošanu, ar kuru pieteicējai kā uz zemesgabala esošo būvju īpašniecei tiktu atļauts, privatizējot zemesgabalu /Adrese A/ (turpmāk – strīdus zemesgabals), privatizēt arī tajā ietilpstošo valsts meža zemi un zemi Baltijas jūras un Rīgas līča piekrastes krasta kāpu aizsargjoslā.

Apgabaltiesa pievienojās pirmās instances tiesas sprieduma motivācijai un atzina, ka, ievērojot strīdus zemesgabala platību un tās sadalījumu pa zemes lietošanas veidiem, kā arī samērojot to ar būvju platību un būvju izvietojumu zemesgabalā, būvju uzturēšanai viss strīdus zemesgabals nav nepieciešams. Tā kā neizpildās tiesību normā noteiktais kritērijs – valsts meža zemes saistība ar apbūvi –, nav konstatējams Meža likuma 44.panta ceturtās daļas 3.punkta „b" apakšpunktā paredzētais izņēmuma gadījums, kad valsts meža zemi būtu pieļaujams atsavināt vai privatizēt. Valsts meža zemes nodalīšana nav pieļaujama atbilstoši teritorijas attīstības plānošanas dokumentiem. Tādējādi nav iespējams izveidot atsevišķu zemesgabalu, kas ir tieši saistīts ar apbūvi un nepieciešams būvju uzturēšanai.

Atbilstoši Aizsargjoslu likuma 36.panta trešās daļas 1.punktam konkrētajā gadījumā varētu būt pamats atsavināt 0,27 ha vai citu platību no strīdus zemesgabala kā būvēm nepieciešamo platību, lai nodrošinātu zemes un būves vienotību. Taču lietas apstākļi un pierādījumi neliecina par to, ka konkrētajā gadījumā visa strīdus zemesgabala platība būtu uzskatāma par zem būvēm.

Valsts meža zeme, kas atrodas strīdus zemesgabalā, ir saglabājama valsts īpašumā Meža likumā un Aizsargjoslu likumā noteikto mērķu sasniegšanai. Proti, pastāv leģitīmas sabiedrības intereses, kas ir prioritāras attiecībā pret atsevišķu privātpersonu (privatizācijas subjektu) interesēm.

[2] Pieteicēja kasācijas sūdzībā norāda, ka tiesa esot nepareizi interpretējusi likumā paredzētos izņēmuma gadījumus kopsakarībā ar privatizācijas procesa mērķi, faktisko situāciju un pieteicējas tiesībām. Ar pārsūdzēto spriedumu esot aizskartas pieteicējas Latvijas Republikas Satversmes (turpmāk – Satversme) 105.pantā garantētās tiesību uz apbūvēta zemesgabala privatizāciju, kas izriet ne tikai no privatizācijas mērķa, bet arī no zemes un būves vienotības principa. Pieteicēja vērš uzmanību uz likuma „Par valsts un pašvaldību īpašuma objekta privatizāciju" 60.panta trešo daļu (*Ja zemesgabals tiek privatizēts kā atsevišķs apbūvēts zemesgabals jau privatizēta valsts vai pašvaldības īpašuma objekta īpašniekam, šis zemesgabals kopā ar privatizēto valsts vai pašvaldības īpašuma objektu veido lietu kopību*), kas norāda uz zemes un būves vienotības principu. Viss strīdus zemesgabals bijis iznomāts pieteicējai.

Senatoru kolēģija atzīst, ka minētie argumenti nav pamatoti. Apgabaltiesa pareizi norādījusi, ka visa strīdus zemesgabala nomāšana nav pamats, lai uzskatītu, ka tas viss ir nepieciešams pieteicējas būvju uzturēšanai, kā arī

minētais nerada tiesisko paļāvību uz iespēju privatizēt visu strīdus zemesgabalu. Turklāt nomas līgumā strīdus zemesgabala lietošanas mērķis nekad nav ticis noteikts tikai kā būvju uzturēšana; līgumā bija noteikti arī citi zemesgabala izmantošanas mērķi, piemēram, mežaparka, parka iekārtošana, zaļās zonas, parka vai citas rekreācijas nozīmes objektu teritorija.

No Satversmes 105.panta neizriet pieteicējas tiesības privatizēt konkrēto strīdus zemesgabalu tādā veidā, kā pieteicēja to vēlētos, neņemot vērā likumos noteiktos ierobežojumus. Turklāt pieteicējai nav ierobežotas tiesības lietot zemi zem ēkām uz nomas līguma pamata.

[3] Pieteicēja norāda uz tiesisko paļāvību, kas radusies uz Ministru kabineta 1998.gada 21.oktobra rīkojuma Nr. 507 (turpmāk – rīkojums Nr. 507) pamata. Pieteicēja uzskata, ka tiesa minēto rīkojumu esot vērtējusi pretēji tā saturam, kā arī pārsūdzētajā spriedumā neesot norādīts, ka rīkojums Nr. 507 atzīts par nelikumīgu, atcelts vai citādi zaudējis spēku.

Senatoru kolēģija konstatē, ka apgabaltiesa ir atbildējusi uz minēto pieteicējas argumentu. Apgabaltiesa norādīja, ka rīkojumu Nr. 507 Senāts vairākkārt ir vērtējis citās administratīvajās lietās (piemēram, *Senāta 2014.gada 29.decembra spriedums lietā Nr. SKA-600/2014*, *A420291013*), kurās atzinis, ka rīkojums Nr. 507 nav šķērslis, lai Privatizācijas aģentūra vēlāk atteiktu zemesgabala privatizāciju. Pirmkārt, Ministru kabineta rīkojumam ir jāatbilst likumam. Otrkārt, ar rīkojumu Nr. 507 privatizācijai masveidā tika nodoti zemesgabali, uz kuriem atradās privatizēti valsts īpašuma objekti, taču attiecīgos zemesgabalus neidentificējot un neapzinot to problemātiku. Tas izriet no rīkojuma Nr. 507 teksta.

Līdz ar to senatoru kolēģija nesaskata tiesiskās paļāvības principa pārkāpumu tajā, ka, izskatot pieteicējas privatizācijas ierosinājumu, Ministru kabinets 2023.gada 21.septembra rīkojumā Nr. 604 ir vērtējis, vai strīdus zemesgabals ir nododams privatizācijai vai saglabājams valsts īpašumā.

[4] Pieteicēja norāda, ka apgabaltiesa neesot analizējusi faktu, ka lietas materiālos neatrodas Valsts un pašvaldību īpašuma privatizācijas un privatizācijas sertifikātu izmantošanas pabeigšanas likuma 7.panta otrajā daļā paredzētais Ministru kabineta lēmums, kurā būtu norādīts, ka strīdus zemesgabals saglabājams valsts īpašumā valsts pārvaldes funkciju īstenošanai. Tas, ka zemes lietošanas veids ir „mežs”, nenozīmē, ka strīdus zemesgabals kalpo valsts pārvaldes funkciju veikšanai. Tas pats attiecas arī uz krasta kāpu aizsargjoslu.

Senatoru kolēģija vērš pieteicējas uzmanību uz Valsts un pašvaldību īpašuma privatizācijas un privatizācijas sertifikātu izmantošanas pabeigšanas likuma 7.panta 2^1.daļu, kas paredz: ja valstij piederošs vai piekrītošs apbūvēts zemesgabals saskaņā ar citiem likumiem nav privatizējams vai atsavināms, valsts īpašumu privatizāciju veicošā institūcija šā panta pirmajā daļā noteiktajā termiņā pieņem pamatotu lēmumu par atteikumu nodot privatizācijai attiecīgo valstij piederošu vai piekrītošu apbūvētu zemesgabalu. Izskatāmajā gadījumā Ministru kabineta 2023.gada 21.septembra rīkojums Nr. 604, ar kuru atteikts strīdus zemesgabalu atteikts nodot privatizācijai, pamatots ar citos likumos – Meža likumā un Aizsargjoslu likumā – noteiktajiem ierobežojumiem valstij piederošā zemesgabala privatizācijai.

[5] No kasācijas sūdzības argumentiem izriet, ka pieteicēja uzskata, ka izskatāmajā gadījumā ir konstatējami gan Meža likumā, gan Aizsargjoslu likumā paredzētie izņēmuma gadījumi, kad valsts meža zemi un zemi krasta kāpu aizsargjoslā ir pieļaujams privatizēt, jo uz tās atrodas pieteicējai piederošas būves. Tomēr tiesa esot paplašinājusi izņēmumus, ietverot tajā citus papildu kritērijus (platība, konfigurācijas), kas nav ietverti likumā. Atsauce, ka būvju uzturēšanai viss strīdus zemesgabals nav nepieciešams, esot nepamatota un patvaļīga.

Senatoru kolēģija konstatē, ka apgabaltiesa ir pareizi interpretējusi lietā piemērotās Meža likuma un Aizsargjoslu likuma normas un pareizi novērtējusi faktiskos apstākļus lietā.

Pretēji kasācijas sūdzībā norādītajam tiesa ir ņēmusi vērā grozījumus Meža likuma 44.panta ceturtās daļas 3.punkta „b” apakšpunktā, kas stājās spēkā 2021.gada 19.maijā, proti, ka tiesību norma atļauj privatizēt lielāku meža zemes platību par 0,12 ha. Vienlaikus tiesa vērtēja, ka jaunajā tiesību normas redakcijā izņēmumu paplašinājums attiecas tikai uz platību. Proti, tie ierobežo atsavināmās zemes platību līdz 0,12 ha vai pie noteiktiem kritērijiem (funkcionālā nepieciešamība, valsts meža zemes nodalīšanas nepieļaujamība un tāda starpgabala

veidošanās pēc nodalīšanas, kuru nav lietderīgi izmantot valsts vai pašvaldības funkciju veikšanai) pieļauj atsavināt arī lielāku platību. Taču šie izņēmumu papildinājumi nav tulkojami paplašināti un nemaina mērķi, ar kuru valsts meža zemes privatizācija ir pieļaujama tikai izņēmuma gadījumā. Izskatāmajā gadījumā pieteicēja vēlas privatizēt zemesgabalu 0,6961 ha platībā, uz kura atrodas valsts meža zeme 0,23 ha platībā, kas ir būtiski vairāk nekā likumā paredzētā sākotnēji pieļaujamā platība un ievērojami lielāka nekā nepieciešama pieteicējas īpašumā esošās būves uzturēšanai un apsaimniekošanai.

Aizsargjoslu likums kā izņēmumu pieļauj iegūt īpašumā zemi krasta kāpu aizsargjoslā, kad likumā noteiktajos gadījumos personai ir tiesības iegūt īpašumā zemi zem ēkas (būves). Aizsargjoslu likuma 36.panta trešās daļas 1.punktā ietvertais izņēmums – tiesības atsavināt zemi – ir vērsts uz to, lai apvienotu patstāvīgus zemes un ēkas īpašumus vienotā īpašumā. Senāts jau iepriekš uzsvēris, ka paredzētais izņēmums ir īstenojams ierobežotā veidā, proti, tiktāl, cik tas nenonāk pretrunā ar normas galveno mērķi – aizsargāt piekrastes teritoriju – un atbilst normā tieši noteiktajam. Citiem vārdiem, izņēmums no atsavināšanas aizlieguma ir tulkojams šauri, pakārtojot to normas galvenajam mērķim (*Senāta 2019.gada 17.decembra sprieduma lietā Nr. SKA-1/2019, ECLI:LV:AT:2019:1217.A420684911.2.S, 40.punkts*). Apgabaltiesa pareizi secinājusi, ka arī Aizsargjoslu likums zemes atsavināšanu paredz tikai izņēmuma gadījumā un tikai saistībā ar konkrēto ēku (būvi), kā arī, ievērojot zemes krasta kāpu aizsargjoslā atsavināšanas aizliegumu un tā mērķi, ar tiesībām izņēmuma gadījumā iegūt zemi zem ēkām nav saprotamas tiesības iegūt zemi jebkādā vēlamajā platībā, kas nav pamatota ar konkrētās ēkas (būves) vajadzību.

Lietā nav strīda, ka atbilstoši spēkā esošajiem teritorijas attīstības plānošanas dokumentiem valsts meža zemes nodalīšana nav pieļaujama un nav iespējams no strīdus zemesgabala nodalīt tādu platību, kas objektīvi nepieciešama būvju uzturēšanai.

Apgabaltiesa pareizi norādījusi, ka Aizsargjoslu likums neparedz tādu izņēmumu, kāds ir Meža likuma 44.panta ceturtās daļas 3.punkta „b" apakšpunktā un kas gadījumā, ja zeme, ko aizņem būves un kas nepieciešama to uzturēšanai, atbilstoši teritorijas attīstības plānošanas dokumentiem nav nodalāma no pārējās zemes, pieļauj tās visas atsavināšanu. Arī Meža likuma grozījumu, kas papildināja izņēmuma gadījumus, anotācijā norādīts, ka likuma 44.panta ceturtās daļas 3.punktā paredzētie grozījumi nav attiecināmi uz valsts meža zemes privatizāciju vai atsavināšanu krasta kāpu aizsargjoslā, jo zemes atsavināšanas gadījumus krasta kāpu aizsargjoslā reglamentē Aizsargjoslu likums (*13.Saeimas likumprojekta Nr. 772/Lp13 „Grozījumi Meža likumā" anotācija*).

Tādējādi apgabaltiesa ir pareizi tulkojusi piemērotās Meža likuma un Aizsargjoslu likuma normas un atzinusi, ka nav iespējams nodot privatizācijai visu strīdus zemesgabalu, jo tas ir ievērojami lielāks, nekā būvēm nepieciešamā platība, bet likums caur šauri tulkojamo izņēmuma gadījumu nepieļauj paplašināt atsavināmās zemes krasta kāpu aizsargjoslā platību.

[6] Senatoru kolēģija atzīst par acīmredzami nepamatotiem kasācijas sūdzības argumentus, ka apgabaltiesa neesot norādījusi tiesību normas, kas aizliedz apvienot būves un zemi vienā nekustamajā īpašumā tā iemesla dēļ, ka būves īpašnieks neesot pierādījis zemesgabala izveidošanas nepieciešamību un konkrētās robežas vai platību, kā arī spriedumā neesot minēta tiesību norma, no kuras izrietētu, ka būvju īpašniekam vispār būtu tāds likumā noteikts pienākums. Apgabaltiesas spriedumā nav norādīts, ka pieteicējai ir pienākums pierādīt strīdus zemesgabala izveidošanas nepieciešamību un platību, kā arī spriedumā nav runas par aizliegumu apvienot zemes un būvju īpašumus vienā nekustamajā īpašumā. Lietā ir risināts jautājums atbilstoši pieteikuma priekšmetam par pieteicējas tiesībām privatizēt strīdus zemesgabalu.

[7] Pieteicēja norāda, ka viņas gadījumu, tostarp Aizsargjoslu likuma piemērošanas un ievērošanas sakarā, ir vērtējusi Satversmes tiesa 2017.gada 6.oktobra spriedumā lietā Nr. 2016-24-03. Satversmes tiesa esot skaidrojusi sabiedrības un privāto interešu samērojamības procedūras un ilgtspējību, kuru apgabaltiesa nevarēja neņemt vērā, jo minētais Satversmes tiesas spriedums esot tieši attiecināms uz izskatāmo lietu.

Minētajā Satversmes tiesas spriedumā tika vērtēta Jūrmalas pilsētas domes 2016.gada 24.marta saistošo noteikumu Nr. 8 „Par Jūrmalas pilsētas Teritorijas plānojuma grozījumu grafiskās daļas, teritorijas izmantošanas un apbūves noteikumu apstiprināšanu" „Teritorijas izmantošanas un apbūves noteikumu" 2361.punkta atbilstību Satversmes 115.pantam. Proti, vai pašvaldība, ievērojot kāpu aizsargjoslai un tajā esošajam mežam vides tiesību

normās noteiktās aizsardzības prasības, ir tiesīga teritorijas plānojumā ietvert normas, kas par atļauto (plānoto) teritorijas izmantošanu nosaka apbūvi arī tādā zemes gabalā, kurš atrodas kāpu aizsargjoslā un kuru daļēji aizņem mežs.

Līdz ar to minētais Satversmes tiesas spriedums nesniedz atbildi uz izskatāmās lietas jautājumu, vai strīdus zemesgabals ir privatizējams.

Vienlaikus senatoru kolēģija vērš uzmanību, ka minētajā spriedumā Satversmes tiesa norādīja, ka saskaņā ar Aizsargjoslu likuma 6.panta pirmo daļu Baltijas jūras un Rīgas jūras līča piekrastes aizsargjosla izveidota, lai samazinātu piesārņojuma ietekmi uz Baltijas jūru, saglabātu meža aizsargfunkcijas, novērstu erozijas procesu attīstību, aizsargātu piekrastes ainavas, nodrošinātu piekrastes dabas resursu, arī atpūtai un tūrismam nepieciešamo resursu un citu sabiedrībai nozīmīgu teritoriju saglabāšanu un aizsardzību, to līdzsvarotu un ilgstošu izmantošanu. Savukārt Aizsargjoslu likuma 36.pants paredz būtiskus kāpu aizsargjoslā esošā īpašuma lietošanas aprobežojumus, un minētie aprobežojumi ir interpretējami kopsakarā ar šā likuma 6.pantu. Satversmes tiesa jau vairākkārt uzsvērusi, ka Baltijas jūras un Rīgas jūras līča piekraste ir nozīmīga dabas vērtība. Kāpu aizsargjoslai ir liela nozīme bioloģiskās un ainaviskās daudzveidības saglabāšanā (*sprieduma 12.4.punkts*).

Minētie likumdevēja noteiktie aprobežojumi, kuri izriet no nepieciešamības aizsargāt vidi krasta kāpu aizsargjoslā, ir ņemti vērā, salīdzinot pieteicējas tiesību ierobežojumu ar sabiedrības interesēm.

[8] Pieteicēja norāda, ka tiesa esot pamatojusi spriedumu ar to, ka pieteicēja neesot iesniegusi pierādījumus. Šāds sprieduma pamatojums neesot pieļaujams administratīvajā procesā, jo objektīvās izmeklēšanas princips uzliekot tiesai pienākumu izpildīt Administratīvā procesa likuma 103. un 107.panta noteikumus. Pieteicēja esot izpildījusi Administratīvā procesa likuma 150.panta trešās daļas pienākumu, savukārt tiesai vajadzējis rīkoties atbilstoši 150.panta ceturtajā daļā noteiktajam. Nevarot veidoties situācija, ka par tiesas viedokli, ka lietā nav pierādījumi, pieteicēja uzzina tikai no tiesas sprieduma.

Senatoru kolēģija konstatē, ka minētie argumenti ir pārāk vispārīgi un no tiem nav saprotams, par kādiem pierādījumiem lietā, kuri būtu jāiegūst tiesai, ir runa. No apgabaltiesas sprieduma, tostarp ņemot vērā pievienošanas pirmās instances tiesas sprieduma motivācijai, redzams, ka tiesa no tiesību normām secinājusi, ka likums nepieļauj patvaļīgi izvēlētas platības un jebkāda izmēra valsts meža zemes atsavināšanu – konkrētas valsts meža zemes platības nepieciešamība un saistība ar apbūvi ir ticami jāpierāda. Tiesa ir vērtējusi pierādījumus lietā un atzinusi, ka pieteicēja nav pierādījusi, ka esošo būvju uzturēšanai ir nepieciešama visa strīdus zemesgabala platība, un tas vien, ka pieteicēja ir nomājusi visu zemesgabalu, nepierāda to. Senatoru kolēģija atzīst, ka minētais pierādījumu vērtējums neliecina, ka tiesa ir pārkāpusi objektīvās izmeklēšanas principu. Turklāt objektīvās izmeklēšanas princips nenozīmē, ka tiesai jāvāc pierādījumi pieteicējas pozīcijas pierādīšanai. Pieteicēja nav arī norādījusi uz kādiem konkrētiem pierādījumiem, kurus tiesa nav ieguvusi. Tas vien, ka pieteicējs nepiekrīt apgabaltiesas secinājumiem, nenozīmē, ka tiesa ir pārkāpusi pierādījumu vērtēšanas noteikumus. Savukārt atbilstoši Administratīvā procesa likuma 325.pantam faktisko apstākļu noskaidrošana un pierādījumu pārvērtēšana nav kasācijas instances tiesas kompetencē.

[9] Ievērojot minēto, senatoru kolēģija secina, ka kasācijas sūdzībā nav minēti tādi argumenti, kas varētu radīt šaubas par apgabaltiesas sprieduma tiesiskumu vai norādītu uz tiesību jautājumiem, kam varētu būt nozīme judikatūras veidošanā. Līdz ar to ir pamats atteikt ierosināt kasācijas tiesvedību.

Pamatojoties uz Administratīvā procesa likuma 338.panta otro daļu un 338.[1]panta otrās daļas 2.punktu, senatoru kolēģija

nolēma

atteikt ierosināt kasācijas tiesvedību sakarā ar /Persona A/ kasācijas sūdzību par Administratīvās apgabaltiesas 2025.gada 10.jūlija spriedumu.

Lēmums nav pārsūdzams.

Senatore L. Slica Senatore A. Kovaļevska Senators J. Pleps